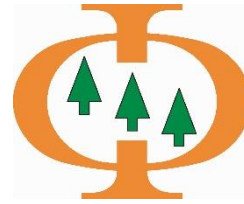

Συνεργαζόμενοι φορείς

Παραδοτέο: Προκαταρκτική μελέτη παρακολούθησης των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων και των λειτουργιών του οικοσυστήματος

**Deliverable: Preliminary study on monitoring socioeconomic aspects and ecosystem functions
Action D.2: Monitoring of the impact on socio-economic aspects and ecosystem functions**

LIFE13/NAT/CY/000176 "Improving lowland forest habitats for Birds in Cyprus"

**Κωνσταντίνος Κουνναμάς, Γιάννος Λοϊζίδης, Αθανασία Τζωρτζή, Μάριος Ανδρέου,
Νικόλας-Γιώργος Ηλιάδης
Λευκωσία, Αύγουστος 2016**

ACTION D.2

Monitoring of the impact on socio-economic aspects and ecosystem functions

Deliverable: Preliminary study on monitoring socioeconomic aspects and ecosystem functions

LIFE-FORBIRDS: Improving lowland forest habitats for Birds in Cyprus

Project Data

Project location	Kavo Gkreko (CY3000005), Koshi - Pallourokampos (CY6000009), Stavrovouni – Potamos Panagias Stazousas (CY6000007)
Project start date:	01/10/2014
Project end date:	31/12/2017
Total budget	978.718 €
EC contribution:	489.359 € (50%)
(%) of eligible costs	100%

Beneficiary Data

Name of Beneficiary	Department of Forests, Ministry of Agriculture, Natural Resources and Environment
Contact person	Mr Takis Tsintides
Postal address	Louki Akrita 26, 1414, Nicosia, Cyprus
Telephone	+357 22805501, +357 99 432686
Fax:	+357 22805542
E-mail	ttsintides@fd.moa.gov.cy
Project Website	http://www.lifeforbirds.eu

Beneficiary responsible for implementation:

Department of Forests

with the support of all consortium members

Executive Summary

The “Preliminary study on monitoring socioeconomic aspects and ecosystem functions” aims to identify and assess the impacts of the project on important socio-economic aspects near the project areas as well as on relevant ecosystem services in the area. The Study will assess the impact of the project’s Actions on Socio-Economic aspects and ecosystem services.

The identification and assessment is divided into two main steps: a) socio-economic impact and b) impact on ecosystem services. For the implementation of the first stage four socio-economic indicators will be evaluated (Direct employment, Public awareness and attitudes towards the Natura 2000 network and the studied species, Visitor information Improvement in the areas, Workshops and Public participation). The second stage involves the assessment of project impacts on ecosystem services, where the recommendations contained in the Millennium Ecosystem Assessment Framework (MEAF) have been chosen to be used, since the conservation actions to be carried out are limited and focused mainly on changing the response of society to the various objectives / goals of the project.

The present document is the preliminary Study which indicates the steps implemented for the preparation of the Final Study.

Προκαταρκτική μελέτη παρακολούθησης των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων και των λειτουργιών του οικοσυστήματος- Δράση Δ.2

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα οικοσυστήματα παρέχουν στην ανθρωπότητα πλήθος ωφελειών, γνωστών ως «προϊόντα και υπηρεσίες οικοσυστήματος». Στα προϊόντα που παράγονται από τα οικοσυστήματα περιλαμβάνονται η τροφή, το νερό, τα καύσιμα και η ξυλεία, ενώ στις υπηρεσίες (οικοσυστημικές υπηρεσίες) περιλαμβάνονται η παροχή νερού και ο καθαρισμός του αέρα, η φυσική ανακύκλωση αποβλήτων, η εδαφογένεση, η επικονίαση, καθώς και οι ρυθμιστικοί μηχανισμοί που χρησιμοποιεί η φύση, χωρίς εξωτερικές επεμβάσεις, για να ελέγξει τις κλιματικές συνθήκες και τους πληθυσμούς ζώων, εντόμων και άλλων οργανισμών («Προϊόντα και υπηρεσίες οικοσυστήματος», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010).

Η παρούσα προκαταρκτική μελέτη ετοιμάστηκε στα πλαίσια του έργου LIFE-FORBIRDS (LIFE13/NAT/CY/000176) στοχεύοντας στην αναγνώριση και αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου τόσο σε σημαντικές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες στις κοινότητες που γειτνιάζουν με τις περιοχές υλοποίησης του έργου, όσο και στις οικοσυστημικές υπηρεσίες.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η αναγνώριση και αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου διακρίνεται σε δύο κύρια στάδια: α) κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις και β) επιπτώσεις στις οικοσυστημικές υπηρεσίες.

Για την εφαρμογή του πρώτου σταδίου θα γίνει αξιολόγηση τεσσάρων κοινωνικο-οικονομικών δεικτών, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 και επεξηγούνται παρακάτω.

Πίνακας 1: Παράμετροι και δείκτες για την αναγνώριση και αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου σε σημαντικές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες των περιοχών που γειτνιάζουν με το έργο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΕΘΟΔΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Άμεση εργοδότηση	Αξιολόγηση της πρότασης του έργου και επικοινωνία με τοπικούς παράγοντες	Δύο φορές (αρχή και τέλος έργου)
Ευαισθητοποίηση κοινού και στάσεις προς το Δίκτυο Natura 2000 και τα υπό μελέτη είδη	Ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις	Αρχή, μέση (στα δύο χρόνια) και τέλος έργου
Βελτίωση πληροφόρησης επισκεπτών στις περιοχές	14 δραστηριότητες (όπως περιγράφονται στην πρόταση)	Αρχή, μέση (στα δύο χρόνια) και τέλος έργου
Εργαστήρια και συμμετοχή κοινού	- Αξιολόγηση της επιτυχίας των εργαστηρίων που θα οργανωθούν (συμμετοχή/ ενδιαφέρον) - Συμμετοχή τοπικών αρχών, ενδιαφερόμενων φορέων και κοινού στις διάφορες δράσεις του έργου	Ετήσια

- **Άμεση απασχόληση:** Αναφέρεται στην άμεση απασχόληση των ανθρώπων με νέες θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν από το έργο. Ο δείκτης θα αξιολογηθεί δύο φορές κατά τη διάρκεια ζωής του έργου, στην αρχή και στο τέλος του έργου, όπου τα σχετικά στοιχεία θα προέρχονται μετά από επικοινωνία με τοπικούς φορείς/ παράγοντες και τις πληροφορίες που θα συλλεχθούν στα πλαίσια των εκθέσεων του έργου.
- **Ευαισθητοποίηση κοινού:** Η ευαισθητοποίηση του κοινού και η στάση του απέναντι στο Δίκτυο Natura 2000, τα υπό μελέτη είδη, καθώς και οι αντιλήψεις σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις του έργου στο βιοτικό επίπεδο είναι άλλος ένας δείκτης. Οι παράμετροι του δείκτη αυτού θα εκτιμηθούν τρεις φορές στη διάρκεια του έργου: (αρχή, μέση και τέλος). Σκοπός είναι να διερευνηθεί η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των διαφόρων δράσεων του έργου μέσα από τη μελέτη της μεταβολής στις απόψεις του κοινού. Η συλλογή των σχετικών δεδομένων θα προέλθει από ερωτηματολόγια ή/ και συνεντεύξεις με τους κατοίκους των περιοχών (βλέπε ερωτηματολόγιο στο Παράρτημα Α).
- **Βελτίωση πληροφόρησης επισκεπτών στις περιοχές:** Ένας άλλος δείκτης είναι η παροχή καλύτερης πληροφόρησης στους επισκέπτες των περιοχών και η εκτίμησή του θα γίνει τρεις φορές στη διάρκεια του έργου: αρχή, μέση και τέλος. Η βελτίωση θα επέλθει με την υλοποίηση 14 δραστηριοτήτων (όπως προβλέπεται από την Δράση E1 «Εκστρατεία Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης» του έργου LIFE-FORBIRDS), οι οποίες περιλαμβάνουν: ντοκιμαντέρ για τα πουλιά, τηλεοπτικές διαφημίσεις, άρθρα, διαλέξεις για τα πουλιά, διαγωνισμούς πτηνο-παρατήρησης (ανάμεσα σε παιδιά σχολικής ηλικίας), σχολικές εκδρομές, εκθέσεις, πινακίδες ενημέρωσης, περίπτερα πληροφόρησης και έντυπο ενημερωτικό υλικό.
- **Εργαστήρια και συμμετοχή κοινού:** Ο δείκτης αυτός περιλαμβάνει την υλοποίηση εργαστηρίων στις κοινότητες που γειτνιάζουν με τις περιοχές εφαρμογής του έργου. Η συμμετοχή στα εργαστήρια (αριθμός συμμετεχόντων) θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της επιτυχίας τους. Η συμμετοχή του κοινού στην υλοποίηση του έργου θα χρησιμοποιηθεί ως πρόσθετος δείκτης και θα αξιολογείται σε ετήσια βάση, ανάλογα με τη συμμετοχή των τοπικών αρχών, των ενδιαφερόμενων φορέων και του κοινού στις δραστηριότητες του έργου. Αναμένεται πως τα πιο πάνω μέρη θα συμμετέχουν στις δραστηριότητες που αφορούν στη βελτίωση του διαθέσιμου νερού, της διαθέσιμης τροφής, των συνθηκών φωλιάσματος καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια της εκστρατείας για την ευαισθητοποίηση του κοινού και τη διάδοση των αποτελεσμάτων (βλέπε Δράσεις Γ.2 και Ε.1 του έργου LIFE-FORBIRDS).

Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει την αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στις οικοσυστημικές υπηρεσίες. Για τον σκοπό αυτό ελέγχθηκαν i) οι εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στο Millennium Ecosystem Assessment Framework (MEAF) και ii) άλλα εργαλεία αξιολόγησης οικοσυστημικών υπηρεσιών (όπως το Toolkit for Ecosystem Service Site-based Assessment – TESSA, του RSPB και του University of Cambridge και το National Ecosystem Approach Toolkit – NEAT, του Birmingham University και το Ecosystem Valuation Toolkit, του Earth Economics).

Στα πλαίσια του παρόντος έργου γίνεται κατ' αρχήν αξιοποίηση του ΜΕΑΦ, καθώς οι δράσεις διατήρησης που θα υλοποιηθούν είναι περιορισμένης έκτασης και επικεντρώνονται κυρίως στην μεταβολή της αντιμετώπισης της κοινωνίας προς τους διάφορους στόχους/ σκοπούς του έργου.

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει τις εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στο Millennium Ecosystem Assessment Framework (ΜΕΑΦ), και τις διάφορες παραμέτρους που θα ελεγχθούν στα πλαίσια του έργου. Συγκεκριμένα, γίνεται διάκριση των διαφόρων τύπων υπηρεσιών, των σχετικών δεικτών και των αντίστοιχων μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την εκτίμησή τους.

Πίνακας 2: Κύριες οικοσυστημικές υπηρεσίες που θα αξιολογηθούν στο πλαίσιο του έργου LIFE-FORBIRDS.

ΤΥΠΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ/ ΜΕΘΟΔΟΣ
Πολιτιστική	Ευαισθητοποίηση	Αριθμός επισκεπτών και δραστηριότητες πτηνοπαρατήρησης	Ετήσια	Καταγραφή επισκέψεων
Παροχής	Βιοποικιλότητα	Αύξηση έκτασης με ιθαγενή βλάστηση	Μια φορά κατά τη διάρκεια του έργου	Χαρτογράφηση
		Ποικιλότητα στους πληθυσμούς των πουλιών στην περιοχή (αριθμός ειδών, μέγεθος πληθυσμών)	Ετήσια	Καταγραφές
		Βελτίωση συνθηκών οικοτόπων για πουλιά και άγρια πανίδα	Μια φορά κατά τη διάρκεια του έργου	Έκταση που θα αποκατασταθεί
Ρύθμιση	Δέσμευση άνθρακα	Αποθήκευση άνθρακα	Μια φορά κατά τη διάρκεια του έργου	Φυτεύσεις
Υποστηρικτική	Βιοποικιλότητα	Παραγωγή δασικών προϊόντων (ιθαγενής χλωρίδα/ ενδημικά είδη)	Μια φορά κατά τη διάρκεια του έργου	Παρατηρήσεις και καταγραφές πεδίου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο για το έργο «Βελτίωση των πεδινών δασικών οικοτόπων για τα πουλιά στην Κύπρο»

Μέρος Α

Παρακαλούμε σημειώστε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις πιο κάτω δηλώσεις (όπου 1= Διαφωνώ, 2= Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 3=Συμφωνώ)

1. Οι συνθήκες που χρειάζονται τα πουλιά στην περιοχή μου για να ζήσουν είναι ικανοποιητικές.	1	2	3
2. Οι βιότοποι που υπάρχουν σήμερα για τα πουλιά στην περιοχή μου δεν χρειάζονται βελτίωση.	1	2	3
3. Οποιαδήποτε επέμβαση στην περιοχή που φωλιάζουν πουλιά είναι αχρείαστη.	1	2	3
4. Είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα φαγητού για τα πουλιά στις περιοχές που φωλιάζουν .	1	2	3
5. Η έλλειψη νερού στη διάρκεια του καλοκαιριού είναι μεγάλο πρόβλημα για τα πουλιά στην περιοχή μου	1	2	3
6. Χρειάζονται έργα ύδρευσης στην περιοχή που βρίσκονται τα πουλιά για να υπάρχει μόνιμη διαθεσιμότητα νερού για αυτά κατά τη διάρκεια της ξηρής περιόδου.	1	2	3
7. Χρειάζεται βελτίωση των συνθηκών που ευνοούν το φώλιασμα των πουλιών στην περιοχή μου.	1	2	3
8. Πρέπει να επιτραπεί το κυνήγι αμπελοπουλιών.	1	2	3
9. Το κυνήγι πουλιών στην περιοχή μου έχει θετικές επιπτώσεις σε πολλές οικογένειες (στην περιοχή μου).	1	2	3

Παρακαλούμε σημειώστε στην απάντηση που σας αφορά

1. Η πάταξη της λαθροθηρίας πουλιών:

Έχει θετική επίδραση στην κοινότητα που ζω

Δεν επηρεάζει με κάποιο τρόπο την κοινότητα που ζω

Έχει αρνητική επίδραση στην οικονομία της κοινότητας που ζω

Αν θεωρείτε ότι η κοινότητα σας επηρεάζεται (θετικά ή αρνητικά) δώστε δύο λόγους:

2. Θεωρώ ότι το παράνομο κυνήγι αμπελοπουλιών:

Έχει θετική επίδραση στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής μου

Δεν έχει καμιά επίδραση στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής μου

Έχει αρνητική επίδραση στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής μου

Πιστεύετε ότι η παράνομη θήρευση:

1. Επιτρέπεται από την Ε.Ε κατ' εξαίρεση σε άλλα Κράτη-Μέλη και όχι στην Κύπρο;	Ναι	Όχι
2. Επηρεάζει αρνητικά την οικονομία ή τον τουρισμό της Κύπρου;	Ναι	Όχι
3. Επηρεάζει αρνητικά τον αριθμό των ειδών των πουλιών στην Κύπρο;	Ναι	Όχι

Σε ποιο βαθμό (1=καθόλου, 2=μέτρια, 3=πολύ) θεωρείτε ότι η απαγόρευση της λαθροθηρίας πουλιών (π.χ. αμπελοπουλιών) στην περιοχή σας:

4. Αυξάνει τον τουρισμό/πτηνοτουρισμό στην περιοχή σας	1	2	3
5. Μειώνει τα εισοδήματα των νοικοκυριών στην περιοχή	1	2	3
6. Επηρεάζει αρνητικά το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της περιοχής	1	2	3
7. Επηρεάζει θετικά την άποψη του κόσμου για την περιοχή μου	1	2	3

Μέρος Β: Έργο LIFE-FORBIRDS

Το έργο LIFE-FORBIRDS έχει τίτλο "Βελτίωση πεδινών δασικών βιοτόπων για τα πουλιά στην Κύπρο" και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο πρωταρχικός στόχος του έργου είναι να συμβάλει στη βελτίωση συγκεκριμένων βιοτόπων για πουλιά που βρίσκονται σε πεδινές δασικές περιοχές. Το έργο θα υλοποιηθεί από μια κοινοπραξία τεσσάρων φορέων. Ποιο κάτω αναγράφονται μερικές από τις δράσεις του έργου.

Παρακαλούμε σημειώστε σε ποιο βαθμό πιστεύεται ότι οι πιο κάτω δράσεις μπορούν να συνεισφέρουν στη βελτίωση των βιότοπων της κοινότητάς σας (όπου 1= Δεν θα συνεισφέρουν καθόλου, 2= Θα συνεισφέρουν μερικώς, 3=Θα συνεισφέρουν πολύ)

1. Αύξηση περιπολιών για μείωση του αριθμού παγιδεύσεων/θανατώσεων πουλιών	1	2	3
2. Εκτίμηση του αριθμού του πληθυσμού των πουλιών στην περιοχή	1	2	3

3. Δημιουργία αγροτικών τεμαχίων όπου θα παρέχεται νερό, φαγητό, καταφύγιο και χώροι φωλιάσματος για τα πουλιά	1	2	3
4. Εγκατάσταση φωλιών, σπορά δημητριακών, εγκατάσταση ποτίστρων και κατασκευή ξερολιθιών (δομών) για τα πουλιά	1	2	3
5. Δημιουργία μικρού φράκτη στην Κόσιη για αύξηση του διαθέσιμου νερού για τα πουλιά κατά τη διάρκεια της ξηρής περιόδου	1	2	3
6. Αντικατάσταση δέντρων/ θάμνων που είναι ξένα προς την περιοχή με είδη που ανήκουν παραδοσιακά στην περιοχή	1	2	3
7. Υλοποίηση μεγάλου αριθμού δραστηριοτήτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, όπως ντοκιμαντέρ για πουλιά, σχολικοί διαγωνισμοί, ημερίδες, κλπ.	1	2	3
8. Θεωρείτε ότι ένα τέτοιο έργο είναι απαραίτητο για τη βελτίωση των βιότοπων της κοινότητας	1	2	3

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το έργο θα συνεισφέρει στους πιο κάτω τομείς στην περιοχή σας (όπου 1= Δεν θα συνεισφέρει καθόλου, 2= Θα συνεισφέρει μερικώς, 3=Θα συνεισφέρει πολύ):

1. Αύξηση θέσεων εργασίας για υλοποίηση των δράσεων του έργου	1	2	3
2. Άμεσο οικονομικό όφελος από τη διεκπεραίωση του έργου για την κοινότητα	1	2	3
3. Αύξηση εσόδων από αύξηση τουριστών για πτηνοπαρατήρηση	1	2	3
4. Αύξηση επισκεπτών (φυσιολάτρες) στην περιοχή	1	2	3
5. Ευαισθητοποίηση των κατοίκων της περιοχής για θέματα προστασίας των πουλιών	1	2	3

Στα πλαίσια της μέχρι τώρα υλοποίησης του έργου LIFE-FORBIRDS έχετε λάβει οποιοδήποτε οικονομικό όφελος (π.χ. από πώληση προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών για σκοπούς του έργου);

Ναι Όχι

Πιστεύετε ότι οι δράσεις και οι τομείς που αναφέρονται πιο πάνω συνέβαλαν ή θα συμβάλουν στη δημιουργία επιχείρησης από εσάς;

Ναι Όχι

Αν ναι, τι είδους επιχείρηση;

ΜΕΡΟΣ Γ: Δημογραφικά στοιχεία (παρακαλούμε σημειώστε στην απάντηση που σας αφορά)

Φύλο

Άνδρας Γυναίκα

Ηλικία

18-35 36-50 51-65 66+

Οικογενειακή κατάσταση

Ελεύθερος/ η

Αρραβωνιασμένος/η -Παντρεμένος/ η

Διαζευγμένος/η-Χήρος/α

Τομέας Εργασίας:

Δημόσιος/Ημικρατικός

Ιδιωτικός/Τραπεζικός

Άνεργος/γη

Άλλο: _____

Εισόδημα

0 – 19 500

19 501 – 28 000

28 001 – 36 300

36 301 – 60 000

60 001 και άνω

Αριθμός παιδιών

1

2

3

4

5

6+

Επίπεδο Μόρφωσης

Δημοτική/ Μέση

Ανώτερη (Κολλέγιο, Ξενοδοχειακή Σχολή κτλ)

Ανώτατη (Πανεπιστήμιο)

-Ευχαριστούμε-